

opusdei.org

Us he anomenat amics (IV): La millor assegurança de vida

L'amistat entre les persones
cridades a una mateixa missió
permet que aquesta sigui
sempre un camí ple de felicitat.

05/08/2020

Finals dels anys quaranta. A
Zurbarán, una de les primeres
residències universitàries femenines
de Madrid, tenen el costum de passar
en blanc una nit al mes adorant Jesús
a l'Eucaristia. Aixecar-se de

matinada, per torns, per no deixar sol el Senyor sempre té la seva emoció en l'esperit d'una universitària. La beata Guadalupe, que n'és la directora, encapçala aquesta empresa nocturna; es queda desperta escrivint cartes al seu despatx, molt a prop de l'oratori, per si alguna de les noies vol continuar aquell moment d'oració amb una bona conversa. Llavors, enmig del silenci de la nit, es comparteixen mútuament il·lusions, propòsits, preocupacions... Guadalupe no dorm per oferir a totes la seva amistat. No és estrany que els qui la van conèixer recordin que «tenia una facilitat extraordinària per fer amigues. És obvi que tenia un do de gents especial, una simpatia molt atractiva, i molts valors humans; però m'agradaria posar èmfasi en el seu fort sentit de l'amistat». [1]

Una relació circular

L'amistat està sempre caracteritzada per la gratuïtat; si es busca per obligació o si es vol aconseguir alguna cosa com a finalitat, simplement no sorgeix de manera autèntica. Guadalupe, per exemple, no acumulava aquest cansament físic de dormir una mica menys perquè ho exigís un contracte, ni les noies que anaven amb pressa a seure al seu despatx ho feien per haver de retre comptes sobre la seva vida, encara menys durant aquelles hores de la nit. Guadalupe i cada resident compartien quelcom que les empenyia a obrir-se mútuament. Potser alguna d'elles també estudiaria química, una altra tindria la il·lusió de viatjar pel món, potser una tercera hauria perdut fa poc el seu pare; probablement Guadalupe compartiria amb alguna aquest anhel per tenir una vida interior més profunda i amb una altra fins i tot la vocació a l'Opus Dei. Pensant en aquesta varietat de gustos i il·lusions

que podem tenir en comú amb els altres, sant Joan Crisòstom assenyala que com més important és allò que ens uneix, més grans poden ser els vincles que en poden sorgir: «Si el sol fet de ser d'una mateixa ciutat per a molts és suficient per fer-se amics, quin haurà de ser l'amor entre nosaltres, que tenim la mateixa casa, la mateixa taula, el mateix camí, la mateixa porta, idèntica vida, idèntic cap; el mateix pastor i rei i mestre i jutge i Creador i Pare?». [2]

El prelat de l'Opus Dei —a qui molts anomenen *Pare* precisament perquè presideix una família— assenyala que «entre fraternitat i amistat s'estableix una relació íntima. La fraternitat, de simple relació fonamentada en la filiació comuna, es fa amistat per l'afecte entre germans». [3] I, alhora, Déu actua en les relacions d'amistat, i arriba moltes vegades fins i tot a escollir dos o més amics per a una mateixa

missió, com ha passat amb tants sants al llarg de la història. Així doncs, entre fraternitat i amistat es genera una relació circular positiva: mentre la primera ofereix permanentment a les persones una base comuna sòlida —consolidada, per exemple, en haver rebut una crida igual—, la segona contribueix a fer que aquests desitjos es mantinguin en el temps al llarg d'un camí feliç. Sant Josepmaria, l'any 1974, tot just va arribar al lloc on tindria una reunió amb fills seus supernumeraris a l'Argentina, deia: «Us demano avui, en començar, que visqueu la vostra fraternitat de manera que, quan algú tingui penes, no el deixeu, i quan tingui alegries, tampoc. Això no és una assegurança de vida, és molt més: és una assegurança de vida eterna». [4]

Aquí hi ha el dit de Déu

Precisament a l'Argentina havia nascut, l'any 1902, Isidoro Zorzano, fill de pares espanyols. Tres anys després va tornar a Europa, a la ciutat de Logronyo, on va conèixer sant Josepmaria quan tots dos eren adolescents. Ràpidament es van fer amics, tot i que, en acabar els estudis, un va optar per l'enginyeria i l'altre pel sacerdoti. Però el contacte entre els dos no va acabar allà i la seva correspondència epistolar és testimoni d'aquella amistat. «Estimat amic, Com que ja estic més descansat, puc sortir la tarda que vulguis, per a la qual cosa només cal que em posis una targeta. Rep una abraçada del teu bon amic, Isidoro», [5] escrivia un d'ells. Mentre l'altre, quan ja vivia a la capital espanyola, en alguna carta responia: «Estimat Isidoro, Quan vinguis a Madrid no t'oblidis de venir-me a veure. Tinc coses molt interessants per explicar-te. Una abraçada del teu bon amic». [6] Al cap de poc temps, quan tenia

vint-i-nou anys, arribaria aquell moment crucial a la vida d'Isidoro. D'una banda, sentia al seu interior que Déu li demanava alguna cosa; de l'altra, el seu amic Josepmaria li volia parlar sobre l'Opus Dei, que estava fent els primers passos. Va caldre una sola trobada, en la qual van xerrar sobre la santedat al mig del món, perquè Isidoro s'adonés que Déu havia obrat dins d'aquesta amistat regalant-li la vocació a l'Obra. Aquesta relació que els unia des de l'adolescència, aquesta preocupació mútua, adquiria llavors un nou vigor i va portar Isidoro a concloure: «El dit de Déu és aquí». [7]

És lògic que el descobriment de la vocació per part d'Isidoro no deixés en un segon pla els vincles afectius d'aquells anys d'amistat. Déu ens ha creat en ànima i en cos, per la qual cosa la unió sobrenatural no anul·la els béns naturals que tots busquem; ho veiem en l'exemple de Jesús, que

compartia la seva vida amb amics. Per això assenyala sant Josepmaria que «Déu Nostre Senyor vol, a l'Obra, la caritat cristiana i la convivència natural, que es fa fraternitat sobrenatural, i no el convencionalisme de la forma». [8] L'afecte no és quelcom *espiritualitzat*, sinó que és concret, encarnat, es manifesta en el tu a tu. No es tracta d'un formalisme que es pot quedar en unes simples bones maneres o en una cortesia que tranquil·litza la mateixa consciència, sinó que busca estimar tothom com ho faria la pròpia mare.

El 14 de juliol del 1943, poc més de deu anys després d'aquella trobada crucial a Madrid, els dos amics —ara convertits en pare i fill d'una família sobrenatural— tenen la seva última conversa. Durant aquells moments recorden potser la seva adolescència, les seves cartes, els treballs junts a l'Acadèmia DYA, els tràmits per obrir

la primera residència, els vaivens de la guerra civil, el diagnòstic del càncer d'Isidoro... Sant Josepmaria es va acomiadar d'Isidoro confessant-li un desig: «Li demano al Senyor que em doni una mort com la teva». [9] «Ningú no té un amor més gran que el qui dona la vida pels seus amics» (*Jn 15, 13*) i això és precisament el que il·lusionava Isidoro durant els seus últims dies: poder continuar unit a tothom en l'Obra des del cel tal com ho havia estat a la terra.

El menys gelós dels amors

Tots sabem que, en moltes relacions humanes importants, el vincle objectiu que les uneix —com ser marit i dona, o germà i germana— no genera de manera automàtica una relació d'amistat. Fins i tot l'existència, en algun moment, d'una veritable amistat no garanteix la immunitat d'aquesta relació davant les seqüeles normals del pas del

temps. També Benet XVI —quan encara era cardenal—, en ponderar la fraternitat sobrenatural entre els cristians, feia notar amb realisme que «el fet de ser germans no significa, automàticament, que siguin un model d'amor». [10] I recordava que a la Sagrada Escriptura n'abunden els exemples, des del llibre del Gènesi fins a les paràboles que relata Jesús.

Per això, «la fraternitat establerta en la vocació comuna a l'Obra demana expressar-se en una amistat» [11] que, com en les altres relacions en què intervé la llibertat humana, no sorgeix de manera instantània.

Requereix el treball pacient d'anar a la trobada de l'altre, d'obrir el nostre món interior per enriquir-lo amb el que Déu ens vol regalar a través dels altres. Les tertúlies o les reunions familiars, per exemple, en què cadascú desplega la seva personalitat són moments per crear llaços

d'autèntica amistat. Allà no hi ha temes de la vida dels altres — preocupacions, alegries, tristeses, interessos— que no ens toquin personalment. Crear una llar amb passadissos lluminosos i portes obertes als altres és també part d'un procés de maduració personal, ja que «la criatura humana, de naturalesa espiritual, es realitza en les relacions interpersonals. Com més les viu de manera autèntica, més madura també en la pròpia identitat personal. L'home es valora no aïllant-se, sinó posant-se en relació amb els altres i amb Déu». [12] L'home s'explica satisfactòriament a si mateix només dins del teixit social en què desplega els seus afectes.

Això passa perquè l'amistat, quan busca ser autèntica, intenta no barrejar-se amb un afany de possessió de l'altre. Al contrari, en haver experimentat aquest gran bé, sap el que té per oferir a altres

persones: una amistat autèntica és escola de més amistats, ens ensenya a gaudir de la companyia de les altres persones encara que, naturalment, no amb totes s'arribi a tenir la mateixa proximitat. C. S. Lewis notava que «la veritable amistat és el menys gelós dels amors. Dos amics se senten feliços quan se'ls uneix un tercer, i tres quan se'ls uneix un quart, sempre que el nouvingut estigui qualificat per ser un veritable amic. Poden dir llavors, com diuen les ànimes beneïdes en el Dante, “aquí n'arriba un que augmentarà el nostre amor”; perquè en aquest amor “compartir no és treure”». [13] Fins i tot arriba a comparar-ho amb la imatge que ens podem fer del cel, ja que allà cadascun dels benaventurats augmentarà el goig de tots, comunicant la seva singular visió de Déu als altres.

Sant Agustí, a les seves *Confessions*, quan recorda amb certa nostàlgia un grup d'amics seus, diu sense contenir l'emoció: «De molts en podríem fer un de sol». [14] Relata que el que els unia eren llargues converses acompanyades de rialles, servir-se mútuament amb bona voluntat, llegir coses junts i, fins i tot, els desacords sobtats que ajudaven a posar el focus en tot el que tenien en comú; recorda les amargues sensacions davant de l'absència d'algun d'ells, que després es veien compensades per l'alegria de la seva arribada. «La felicitat personal no depèn dels èxits que aconseguim, sinó de l'amor que rebem i de l'amor que donem»; [15] depèn de sentir-nos estimats i de tenir una llar, on la nostra sola presència és insubstituïble, a la qual sempre podem tornar, passi el que passi. És el que sant Josepmaria volia que fossin les cases dels seus fills i filles. Precisament en aquests termes es

recorda la primera tasca apostòlica de l'Opus Dei a Madrid, l'any 1936: «Si al pis de Luchana s'hi anava per invitació, en canvi s'hi estava per amistat»; [16] aquest és l'amable vincle que, humanament, és capaç de mantenir la unitat. «Si us estimeu, cadascuna de les nostres cases serà la llar que jo he vist, el que jo vull que hi hagi a cadascun dels nostres racons. I cadascun dels vostres germans tindrà una gana santa d'arribar a casa, després de la jornada de feina; i després tindrà ganes de sortir al carrer, a la guerra santa, a aquesta guerra de pau». [17]

Andrés Cárdenas M.

[1] Mercedes Montero, *En vanguardia*, Rialp, Madrid, 2019, p. 79.

[2] Sant Joan Crisòstom, *In Matthaeum homiliae* 32, 7.

[3] Monsenyor Fernando Ocariz, *Carta 1.IX.2019*, núm. 14.

[4] Sant Josepmaria, apunts presos en una reunió familiar, 29.V.1974.

[5] José Miguel Perdo-Sanz, *Isidoro Zorzano*, Ediciones Palabra, Madrid, 1996, p. 86.

[6] *Ibídem*, p. 112-113.

[7] *Ibídem*, p. 118.

[8] Sant Josepmaria, *Instrucción sobre la obra de San Miguel*, núm. 101.

[9] José Miguel Cejas, *Amigos del fundador del Opus Dei*, Palabra, Madrid, 1992, p. 47.

[10] J. Ratzinger, *La sal de la tierra*, Palabra, Madrid, 1997, p. 206.

[11] Monsenyor Fernando Ocáriz, *Carta 1.IX.2019*, núm. 14.

[12] Benet XVI, carta encíclica *Caritas in veritate*, núm. 53.

[13] C. S. Lewis, *Los cuatro amores*, Rialp, Madrid, 2007, p. 73.

[14] Sant Agustí, *Confessions*, IV, 8.

[15] Monsenyor Fernando Ocáriz, *Carta 1.IX.2019*, núm. 17.

[16] José Luis González Gullón, DYA, Rialp, Madrid, 2016, p. 196.

[17] *Crónica* 1956, VII, p. 7.

Photo by Mimi Thian, on Unsplash